

5.7.2024

Konsultativ tjänsteman
Kristel Englund

REPUBLIKENS PRESIDENTS FÖRORDNING OM SKÖTSELN PÅ ÅLAND AV VISSA UPPGIFTER ENLIGT LAGEN OM FÖRHINDRANDE AV PENNINGTVÄTT OCH AV FINANSIERING AV TERRORISM

1 Systemet med överenskommelseförordningar

Bestämmelser om behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland finns i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Lagen utgår från principen att behörigheten i förvaltningsärenden följer lagstiftningsbehörigheten. Kostnadsansvaret följer förvaltningsansvaret, om inte något annat föreskrivs.

I 32 § i självstyrelselagen föreskrivs om ett system enligt vilket uppgifter som hör till riksförvaltningen för viss tid eller tills vidare kan överföras på en landskapsmyndighet. På motsvarande sätt kan uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet. Överföringen sker genom förordning och med samtycke av Ålands landskapsregering. En överenskommelseförordning kan sägas upp ensidigt.

Enligt 32 § 3 mom. i självstyrelselagen utfärdas överenskommelseförordningar av republikens president. Över ett förslag till överenskommelseförordning ska alltid utlåtande begäras av Ålandsdelegationen.

2 Lagstiftningsbehörighet

Enligt 18 § 1, 2, 6, 22 och 26 punkterna i självstyrelselagen har Åland helt eller huvudsakligen rätt att lagstifta om sådant som rör landskapets myndigheter, landskapets tjänstemän, allmän ordning och säkerhet, näringsverksamhet, med i självstyrelselagen angivna undantag, samt utsättande och utdömmande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Vidare hör rättsområdena avvikelse från grundlagen, statsmyndigheternas organisation och verksamhet, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, hela riket gällande allmänna villkor för utlänningars och utländska sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier samt att idka näring, försäkringsavtal, rättskipning samt administrativa ingrepp i den personliga friheten till rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 1, 3, 8, 9, 11, 23 och 24 punkterna i självstyrelselagen.

Självstyrelsesystemet utgår från att Åland sköter sådana förvaltningsuppgifter som faller inom dess lagstiftningsbehörighet. Denna huvudregel anges i 23 § i självstyrelselagen, enligt vilken Åland har förvaltningsbehörighet på de områden som hör till Ålands lagstiftningsbehörighet. Av bestämmelserna följer att de uppgifter som med stöd av rikets lagstiftning om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ankommer på riksmyndigheterna, på Åland ska skötas av avsedda riksmyndigheter såvida inte uppgifterna i fråga genom överenskommelseförordning överförs på landskapsregeringen eller någon annan i landskapslag bestämd myndighet. Detta

eftersom lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism faller inom ramen för rikets lagstiftningsbehörighet.

3 Nuläge och behovet av en förordning

Utgående från systemet ovan har republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (500/2018) utfärdats.

Genom den nuvarande förordningen har enligt dess 1 § 1 mom. tillsynsbehörigheten på Åland enligt 7 kap. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, *penningtvättslagen*) överförts från Polisstyrelsen till Ålands lotteriinspektion. Tillsynsbehörigheten gäller för penningsspelssammanslutningar som avses i Ålands landskapslagstiftning samt näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaravgifter och deltagaranmälningar för penningsspel som tillhandahålls av dessa penningsspelssammanslutningar.

Enligt förordningens 2 § ska i de ärenden som avses i 1 § Ålands landskapsregering och Ålands lotteriinspektion samarbeta med riksmyndigheterna på det sätt som följer av 9 kap. 3 § i penningtvättslagen.

Ålands lagting har den 18 september 2023 fattat beslut om vissa ändringar i landskapslagstiftningen varigenom uppdraget för Ålands ombudsmannamyndighet utökas till att omfatta nuvarande Upphandlingsinspektionens uppdrag samt att landskapsregeringens verksamhet utökas till att omfatta även nuvarande Lotteriinspektionens uppdrag. Det förstnämnda lagtingsbeslutet innebär närmare att landskapslagen (Ålands författningssamling 2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet ändras. De relevanta bestämmelserna om den nuvarande Upphandlingsinspektionens uppdrag flyttas till landskapslagen om Ålands ombudsmannamyndighet varvid landskapslagen (ÅFS 2017:81) om Upphandlingsinspektionen upphävs och Upphandlingsinspektionen upphör att vara en egen myndighet. Namnet Ålands ombudsmannamyndighet kvarstår.

Det senare nämnda lagtingsbeslutet innebär att landskapslagen (ÅFS 2016:10) om Lotteriinspektionen upphävs varigenom Lotteriinspektionen upphör att vara en egen myndighet och myndighetens uppgifter överförs i stället till landskapsregeringen. Utöver ändringen vad beträffar Lotteriinspektionen innebär beslutet i fråga ändringar i landskapslagen (ÅFS 1966:10) om lotterier varigenom hänvisningar till Lotteriinspektionen ersätts med hänvisningar till landskapsregeringen i de i landskapslagen om lotterier berörda bestämmelserna.

Därutöver har lagtinget fattat beslut om införande av vissa mindre hänvisningsändringar i landskapslagen (ÅFS 2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling. Samtliga nämnda ändringar har trätt i kraft den 1 januari 2024.

De ovan nämnda ändringarna i landskapslagstiftningen skapar ett behov av en ny överenskommelseförordning rörande skötseln av vissa uppgifter som hänför sig till penningtvättslagen som upphäver och ersätter den nuvarande ovan nämnda överenskommelseförordningen.

Inga ändringar görs i överenskommelseförordningen beträffande skötseln av uppgifter som hänför sig till penningtvättslagen och som gäller fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler som avses i Ålands landskapslagstiftning.

4 Det huvudsakliga innehållet i förslaget till förordning

Den nya förordningen skiljer sig inte innehållsmässigt i någon större utsträckning från den nuvarande. Dock ska hänvisningar i förordningen till Ålands lotteriinspektion, till följd av de ovan nämnda ändringarna i landskapslagstiftningen, slopas.

5 Beredningen av förslaget

Förslaget till överenskommelseförordning har beretts vid justitieministeriet utifrån Ålands landskapsregerings utkast i samarbete med inrikesministeriet och finansministeriet. Utlåtanden om förslaget till överenskommelseförordning gavs av inrikesministeriet och finansministeriet. Ålands landskapsregering har den 28 mars 2024 gett sitt samtycke till att en förordning enligt förslaget utfärdas. Ålandlegationen såg i sitt utlåtande inga hinder för att förordningen träder i kraft.

Förslaget till förordning har granskats av justitieministeriets laggranskningsenhet.

6 Kostnader för staten

Kostnaderna för de förvaltningsuppgifter som genom förordningen överförts på Ålands landskapsregering och Ålands lotteriinspektion betalas enligt förordningens 4 § av riket. Inrikesministeriet, finansministeriet och Ålands landskapsregering avtalar om hur kostnaderna ska betalas. Då den ursprungliga förordningen utarbetades 2018 kom parterna överens om att Åland skulle ersättas för förvaltningskostnaderna motsvarande ett årsverke. Ersättningen till Ålands landskapsregering utgör ersättning för lönekostnader samt hyra för arbetsutrymmen om sammanlagt 74 000 euro (nivå 2023). Beloppet justeras enligt behov så att det motsvarar de faktiska kostnaderna. Den nu aktuella omorganiseringen påverkar inte landskapsregeringens kostnader för tillsynen, varför nuvarande arrangemang ska fortgå.

Förordningsförslaget föranleder inga nya kostnader för staten.

7 Ikraftträdande

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2024. Samtidigt upphävs den nuvarande förordningen om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (500/2018).